

23.04.2012

Kj/57

§ 440

V Sj / Vt Mirka Vainikan ym. valtuustoaloite lasten ja nuorten terveystottumuksien selvittämisestä

Pöydälle 23.04.2012

HEL 2011-009198 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vainikka Mirka valtuustoaloite 30.11.2011 asia 24
- 2 Opetuslautakunnan päätös 51 §

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäne esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäne katsoa valtuutettu Maija Anttilan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Aloitteessa esitetään, että kouluterveyskyselyn laajentamisen suunnittelu aloitetaan yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa ja että kyselyn laajentamista kokeillaan Helsingissä varhaisemmilla vuosiluokilla mahdollisimman pian.

Kaupunginhallitus toteaa, että kouluterveyskysely on tehty Helsingissä vuodesta 1996 alkaen joka toinen vuosi peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaille ja lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Toisen asteen ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoille kysely on tehty vuosina 2008 ja 2010. Kouluterveyskyselyä ei Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ilmoituksen mukaan tehdä vuonna 2012, vaan se tehdään seuraavan kerran koko maassa vuonna 2013. Samalla kyselyä uudistetaan.

Kouluterveyskyselyn vahvuus on ollut sen säännöllisyys ja se, että kyselyä ja tulosten raportointia on jatkuvasti kehitetty. Kyselyn avulla on

saatu trenditiedot kuntien eri hallintokunnille nuorten elin- ja kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta.

Helsingin terveystieteiden keskuksen koulu- ja opiskeluterveydenhuolto hyödyntää myös kouluterveyskyselyn tuloksia toimintansa suuntaamisessa. Kyselyllä kerätään tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Alakouluikäisille ja heidän vanhemmilleen on tavanomaisen palvelutarjonnan lisäksi kehitetty suunnattua terveysneuvontaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Suunnatun terveysneuvonnan toimintoja ovat mm. neuvokas perhe -menetelmä, liikunta- ja painonhallintaryhmät ja savuton ala-aste.

Opetusvirasto on lisäksi käyttänyt ala-asteiden kouluissa ja yhtenäisissä peruskouluissa laajasti myös opetushallituksen nettisivuilla (www10.edu.fi/hyvinvointiprofiili) ylläpidettävää Hyvinvointiprofiilia, jossa on kyselylomake 4.–9.-luokkalaisille. Hyvinvointiprofiilin tietoja voi käyttää koulun kehittämisessä ja oppilashuoltotyössä, mutta myös esimerkiksi terveystiedon oppisisältöjen paikallisena ja ajankohtaisena lähtökohtana. Hyvinvointiprofiili on koulun itsearvioinnin väline.

Opetusvirasto on käyttänyt viime vuosina tätä kyselyä 4.-6.-luokkalaisten hyvinvoinnin mittarina mm. Tupassa. Hyvinvointiprofiilissa on kysymyksiä myös tätä vanhemmille oppilaille, mutta näitten oppilaitten hyvinvoinnin selvittämiseen on Helsingissä käytetty Kouluterveyskyselyä. Hyvinvointikyselyn käyttö on maksutuonta, ja se voidaan tehdä koska tahansa. Kysely kaipaa lähiaikoina uudistamista.

Kaupunginhallitus toteaa saatujen lausuntoihin perustuen, että mittareiden valinta- ja kehittelytyö siirretään seuraavan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelun yhteyteen. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja sen mittaaminen on tärkeää kaikille Helsingin kaupungin hallintokunnille ja on tärkeää, että kouluterveyskyselyä käytetään jatkossakin lasten hyvinvoinnin mittarina.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että on tärkeää, että mittarit ovat toimivia ja ajantasaisia. Lisäksi olisi hyvä, mikäli mittarit olisivat avoimesti käytettäviä, maksuttomia tai edullisia ja tulokset saataisiin käyttöön viivytyksettä. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että kouluterveyskyselyä käytetään jatkossakin lasten hyvinvoinnin mittarina. Samalla täydentävänä menetelmänä voidaan kehittää em. hyvinvointiprofiilia.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

23.04.2012

Kj/57

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vainikka Mirka valtuustoaloite 30.11.2011 asia 24
- 2 Opetuslautakunnan päätös 51 §

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 20.03.2012 § 35

HEL 2011-009198 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

20.03.2012 Palautettiin

Keskustelu.

Puheenjohtaja Aaltio ehdotti jäsen Virkkusen kannattamana, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Suoritettuna äänestyksessä puheenjohtaja Aaltion palautusehdotuksen puolesta äänesti 7 jäsentä (Björnberg-Enckell, Gorschkow-Salonranta, Kouvo, Leoni, Nordman, Virkkunen, Aaltio) ja asian käsittelyn jatkamisen puolesta 4 jäsentä (Mäkisalo, Laiho, Rydman, Kinkku).

Hyväksyttiin puheenjohtaja Aaltion ehdotus äänin 7-4.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Terveyslautakunta 06.03.2012 § 53

HEL 2011-009198 T 00 00 03

Päätös

Terveyslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle aloitteesta seuraavan, esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

"Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteuttaa 8. ja 9. luokkien sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoille kouluterveyskyselyn. Kyselyllä kerätään tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Helsingin kaupunki on ollut mukana valtakunnallisessa kouluterveyskyselyssä vuodesta 1996 alkaen ja tiedot on kerätty kahden vuoden välein, viimeksi vuonna 2010. Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan poikkeuksellisesti vasta ensi vuonna, 2013. Helsingin terveyskeskuksen koulu- ja opiskeluterveydenhuolto hyödyntää kouluterveyskyselyn tuloksia toimintansa suuntaamisessa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoyksikön saaman tiedon mukaan THL:n Lapset, nuoret ja perheet -osastolla on käyty keskustelua tarpeesta laajentaa kouluterveyskysely alaluokille. Toistaiseksi THL:llä ei ole laajentamisesta tarkempaa suunnitelmaa tai aikataulua eikä laajentamiseen tarvittavia resursseja. THL:n arvion mukaan alaluokille suunnatun kouluterveyskyselyn pilotointi voisi käynnistyä aikaisintaan vuonna 2014.

Vaikka alakouluikäisille ei ole kouluterveyskyselyjärjestelmää, saa Helsingin koulu- ja opiskeluterveydenhuolto tietoa alakoululaisten terveydestä ja hyvinvoinnista tekemällä lapsille vuosittaiset terveystarkastukset, ottamalla vanhemmat aktiivisesti mukaan lasten terveyden ja hyvinvoinnin seurantaan ja toimimalla yhteistyössä oppilashuoltoryhmissä.

Saadun tiedon perustella alakouluikäisille ja heidän vanhemmilleen on tavanomaisen palvelutarjonnan lisäksi kehitetty suunnattua terveysneuvontaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Suunnatun terveysneuvonnan toimintoja ovat mm. neuvokas perhe -menetelmä, liikunta- ja painonhallintaryhmät ja savuton ala-aste.

Neuvokas perhe -menetelmä kohdistuu lapsiperheiden liikunta- ja ravitsemusohjauksen. Siinä autetaan ylläpitämään ja edistämään lapsiperheiden hyviä liikunta- ja ruokatottumuksia sekä ehkäisemään ylipainoa. Menetelmä on otettu käyttöön Helsingin kouluterveydenhuollossa 2012.

Kouluterveydenhuollon yksikössä aloitettiin vuonna 2007 liikunta- ja painonhallinnan ryhmätoiminta ylipainoisten lasten painonhallinnan tukemiseksi. Tavoitteena on tukea perheitä omaksumaankin liikunnallinen elämäntapa, hyvä arkirytmii ja paremmat valinnat ravitsemuksessa. Tärkeäksi tekijäksi painonhallinnassa on todettu jatkuvuus perheen oman kouluterveydenhoitajan ja lääkärin kanssa. Tänä vuonna liikunta- ja painonhallintaryhmiä ryhmiä järjestetään yhteensä neljä.

Savuton Helsinki -ohjelman osana on luotu toimintamalli, Savuton ala-aste, tupakoimattomuuden tukemiseen vuosiluokilla 1-6. Toimintamallin mukaan tupakoimattomuuden tukeminen huomioidaan monipuolisesti koulun arjessa. Tavoitteena on, että kouluuyhteisö ja -ympäristö ovat savuttomia ja siten tukevat terveyttä.

Terveyskeskus suhtautuu lähtökohtaisesti kouluterveyskyselyyn laajentamiseen ala-asteelle ja sen mahdolliseen pilotointiin myönteisesti. On kuitenkin huomattava, että THL laskuttaa palveluistaan ja niin myös kouluterveyskyselystä ja sen laajentamisesta. Ennen päätöksiä laajennetun kyselyn käyttöönotosta täytyy olla tieto sekä kyselyn laajentamisesta aiheutuvista lisäkustannuksista että lisäkustannuksilla saatavista hyödyistä.

Terveyslautakunta toteaa, että kouluterveyskysely on tärkeä lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja koulunkäyntiä mittaava kysely, joka säännöllisesti toistettuna se antaa arvokasta tietoa lasten, nuorten ja heidän perheidensä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön päätöksenteon taustaksi ja tueksi kunnissa. Terveyslautakunta kannattaa periaatteessa kyselyn laajentamista nuorempiin ikäluokkiin, mutta lopulliset kannanotot laajentamiseen ovat mahdollisia vasta, kun aiheutuvat kustannukset ovat tiedossa. Terveyskeskus seuraa kouluterveyskyselystä tehtäviä valtakunnan tason päätöksiä.

Terveysvaikutusten arviointi

Lasten kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin muutoksia on seurattava monipuolisesti. Lasten ja heidän perheidensä ongelmien varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen ovat keskeisiä toimia kunnan peruspalveluissa. Kouluterveyskysely on yksi käytössä oleva mittaristo, jonka avulla saadaan tarpeellista tietoa lasten ja heidän perheidensä elintapojen, terveystottumuksien, elin- ja kouluympäristön tilasta.

Kouluterveyskyselyn tuloksia voidaan hyödyntää monella tasolla. Tulokset auttavat suuntaamaan oppilas- ja opiskelijahuoltotyötä. Kouluterveystuloksia on hyvä käsitellä myös nuorten kanssa, esimerkiksi terveystiedon tunneilla ja terveystarkastuksissa. Lisäksi tuloksia voidaan käydä läpi vanhempainilloissa ja tarpeen mukaan myös kouluuyhteisön ulkopuolisten tahojen, kuten nuorisotoimen, poliisin tai muun vastaavan kanssa.”

Käsittely

06.03.2012 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Merkittiin, että esittelijä korjasi kokouksessa lausuntoehdotuksestaan seuraavan teknisluontoisen virheen: Lausunnon viimeisen kappaleen toiseksi viimeinen virke ennen terveysvaikutusten arviointia tulee

23.04.2012

Kj/57

kuulua: "Terveyslautakunta kannattaa periaatteessa kyselyn laajentamista nuorempiin ikäluokkiin, mutta lopulliset kannanotot laajentamiseen ovat mahdollisia vasta, kun aiheutuvat kustannukset ovat tiedossa."

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi